

АКАДЕМИК ЧЕДОМИР ПОПОВ (1936–2012)

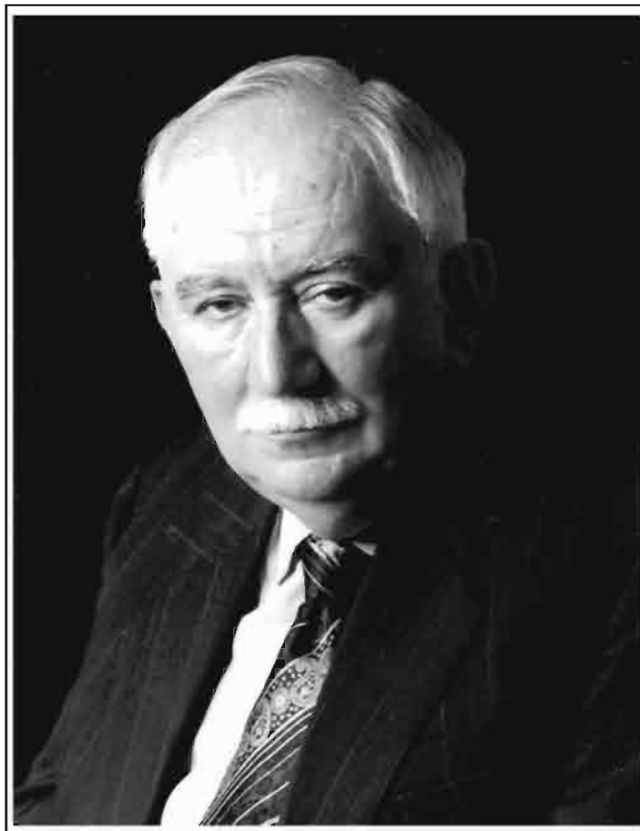
Академик Чедомир Попов, почасни председник Матице српске, преминуо је 8. јуна 2012. године – после краће и тешке болести, и сахрањен је сутрадан, 9. јуна, у кругу породице, на новосадском Новом гробљу.

Чедомир Попов рођен је 15. марта 1936. године у Меленцима, великом банатском селу код Зрењанина (Великог Бечкерека, Петровграда), у скромном стану сеоске учитељице Оливере и железничког службеника Јована, пореклом из Павлиша. Као прворођени син, Чедомир је, по старом српском обичају, понео дедино име.

Прва три разреда основне школе – за време немачке окупације Баната и власти фолксдојчера, похађао је нередовно, да би четврти разред – после ослобођења, као и први разред гимназије завршио у словачком селу Ковачица, у коме је мајка Оливера била наставница Реалне гимназије, а отац Јован шеф железничке станице. После су родитељи са службом премештени у Зрењанин, тако да је Чедомир у овом граду похађао Потпуну мешовиту гимназију, у којој је матурирао 1954. године. Већ тада је испољио склоност ка историји, књижевности и позоришној уметности.

Чедомир Попов био је прва генерација студената Филозофског факултета у Новом Саду, на студијској групи за историју. Предавали су му сјајни професори, како Београђани (Милутин Гарашанин, Растислав Марић, Иван Божић, Васо Чубриловић), тако и Новосађани (Ђорђе Сп. Радојчић, Петар И. Поповић, Мита Костић и Славко Гавриловић), који су омогућили каснији развитак новосадске историјске школе, започете у периоду између два светска рата делатношћу Историјског друштва у Новом Саду, предвођеног Станојем Станојевићем, и његовог чувеног *Гласника*. Ч. Попов је завршни (дипломски) испит положио 14. фебруара 1959. године пред В. Чубриловићем и С. Гавриловићем.

За време студија Попов је био и друштвено ангажован: организовао је академско позориште у

Клубу студената (глумио и водио приредбе), уређивао драмски програм Трибине младих, сарађивао и уређивао рубрике у студентском листу *Index*, а после студија се бавио публицистиком, у листу *Трибина*.

Већ солидно образован, а евидентно и талентован, Попов ће бити упућен (школска 1959/1960) на стручно усавршавање у Стразбур (у Француској), да би 1. фебруара 1960. године, током специјализације, био изабран за асистента Филозофског факултета у Новом Саду, за предмет Општа историја новог века, као један од прва два асистента која су завршила студије у Новом Саду (други асистент је била Јудита Цофман, на математици). Свих 40 година радног стажа провео је на Филозофском факултету у Новом Саду, са којег је 2000. отишао у пензију.

Радећи на својој докторској дисертацији, Попов је лета проводио истражујући архиву Министарства спољних послова у Београду, а зиме (и то четири узастопне) у Паризу, што је резултирало одбраном дисертације (1970) о француско-српским односима. У међувремену (од 1963. до 1969) предавао је Општу историју студијској групи географије на Филозофском факултету, постао члан – сарадник Матице српске (од 1963) и један од уредника њеног

Зборника за друштвене науке, те и члан Управног одбора Матице српске (1969). Од 1970. је у звању доцента на Филозофском факултету у Новом Саду и члан уредништва новопокренутог *Зборника Матице српске за историју*. Такође је био председник Савета за културу града Новог Сада (1962–1964), члан научних асоцијација Војводине, Србије и СФРЈ.

Током седамдесетих година 20. века је, поред рада на Факултету, био међу оснивачима Института за историју Војводине, у коме је место стручног секретара заменио местом директора (1972–1974). Позиван је на научне скупове, а мање радове је објављивао и у часописима, недељним и дневним новинама.

Прву књигу у издању САНУ објавио је 1974, а потом је објављивао у „Нолиту“ и код других издавача.

Професор Попов је 1976. биран за ванредног, а 1981. године за редовног професора Филозофског факултета у Новом Саду. Од 1977. до 1979. је био председник Савета Факултета, а у наредном двогодишњем мандату и декан Филозофског факултета.

Проф. Попов је 1981. изабран за дописног, а 1987. године за редовног члана новоформиране Војвођанске академије наука и уметности. Већ следеће године (1988) постао је и члан Српске академије наука и уметности – ван радног састава, да би 1992. године (после укључивања чланова ВАНУ у састав САНУ) постао редовни и радни члан САНУ. Од 1994. до 2002. године је био председник Огранка САНУ у Новом Саду и члан највиших органа САНУ (Председништва и Извршног одбора).

Академик Попов је, поред чланства у уредништву *Зборника Матице српске за историју*, од 1982. до 1991. био управник Рукописног одељења Матице српске, а потом и потпредседник наше најзначајније научне, културне и уметничке установе; на ту функцију је изабран 1991, а затим реизабран 1995. године. Цењен од историчара са југословенских простора, проф. Попов је био уредник федералног *Југословенској историјској часопису* (1985–1989), који је излазио до разбијања Југославије.

Проф. Попов је од 1990. године био на челу капиталног националног пројекта, започетог раније – *Српској биографској речника*, који је, у оквиру Матице српске, последњих година резултирао објављивањем пет великих томова под професоровим уредништвом. Био је и на челу капиталног пројекта *Српска енциклопедија*, реализованог у сарадњи Ма-

тице српске и САНУ, која је такође за његовог живота резултирала првим томовима.

Академик Попов је 2008. године изабран за председника Матице српске, а, пошто није могао прихватити нови мандат због болести, ове године је изабран за почасног председника.

Библиографија професора Попова обухвата монографије, уџбенике, научне чланке и приказе у зборницима и часописима, некрологе, предговоре, рецензије, уводне речи, интервјуе, полемике и др. Објавио је 14 монографија и осам књига приређене грађе, као и око 500 других научних радова. Био је уредник, редактор и приређивач низа капиталних публикација. Академик Попов је један од аутора вишетомне *Историје српској народа*. Његова дела о НОР-у у Војводини, француско-српским односима, аутономији Војводине као српском питању и тротомна књига о грађанској Европи имаће трајну вредност у српској историографији и науци уопште.

Академик Попов био је и сарадник Музеја Војводине. Четири чланка је објавио у *Раду Музеја Војводине* бр. 39, од којих посебан значај има рецензија *Стилне наставке (Мозаичка слика историје Војводине, 1997)*. Многи кустоси – историчари у Музеју били су његови студенти, сарађујући са њим на капиталним пројектима као што су *Српски биографски речник* и *Српска енциклопедија*, којима је он био на челу.

Академик Чедомир Попов је носилац Ордена рада са златним венцем, савезне Награде „Вељко Влаховић“, публицистичке Награде „Светозар Милетић“ и научне Награде „Владимир Ћоровић“. Додељена му је и Награда „Вук Караџић“ Културно-просветне заједнице Србије.

Академик Чедомир Попов био је сретан, породичан човек, благе нарави и чврстих уверења. Добро је разумевао историјске процесе и био у току актуелних збивања. Још од младости је имао идеале – о социјалној правди и друштвеном прогресу. Био је доследан у тумачењу српских националних интереса, али и широк за схватање интереса других народа, а посебно оних са којима су Срби живели у истој држави (Југославији, па Србији), а дабоме и покрајини Војводини.

Привилегија је била познавати академика Попова, а још већа сарађивати са њим.

Др Драго Њећован